

جمعی از نمایندگان - بلی کافی است .
رئیس - رأی گرفته میشود بماده بیست و یک آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند .

(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده بیست و دوم .
(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۲۲ - صاحب امتیاز متعهد است برای اتباع ایران که در خدمت او باشند هر گونه تسهیلاتی که معقول و موجه باشد تحصیل اطلاعات عملی و عملی در فن صنعتی نفت فراهم آور بعلاوه تعهد میکند برای کارهای غیر فنی امتیاز اتباع ایران را بکار و ادارد و همچنین برای مشاغل که محتاج باطلاعات مخصوصه است ایرانیانرا که دارای استعداد و لیاقت لازم مراه بیند بدیگران ترجیح دهند .

و نیز صاحب امتیاز متعهد است که در هر زمان قوانین مملکتی را راجع بوضعیت کارگران از حیث ساعات کار و مسکن حفظ الصحه وغیره کاملاً رعایت نماید .

رئیس - آقای شریعتمدار (اجازه)

شریعتمدار دامغانی - این ماده مشتمل بر دو قسمت است یک قسمت کار غیر فنی که کمپانی ملزم میشود با اتباع ایرانی بدهد این را تصور میکنم که لازم بقبول کردن یک منتی از کمپانی نیست زیرا از برای کارهای بانزاکتی که در کارخانه باشد چنانکه در رفت جنوب هم ملاحظه میکنم از خارج عمله میآورند و قائل بیک اختصاص میشوند ولی برای کارهایی که ته چاه رفتن است و باید مرد غیر از اتباع ایرانی کسی دیگر نیست و برای کارهای غیر فنی از اروپا امریکا کسی نیاید که آنها را قبول کند . اما آن قسمت اولش که ما میتوانیم استفاده کنیم این است که (تسهیلاتی که معقول و موجه باشد .

برای تحصیل اطلاعات علمی و عملی در فن صنعتی نفت فراهم آورد) یعنی یک قسمت از اشخاصی را که معلومات فنی ندارد تربیت نمایند که کارگر فنی شوند و متخصص شوند این راهم در تحت یک الفاظی در آورده اند که (معقول و موجه) باشد هیچ کمپانی را ملزم نمیکند ممکن است اصلاً از افراد ایرانی هیچ کس را نگوید که لیاقت دارد پس چون عده استفاد ما از این قسمت اول است که اینها را یاد بدهند و اشخاص را تربیت نمایند برای اختصاص امور فنی بنده پیشنهاد میکنم که کمپانی ملزم باشد سالیانه یک عده را تربیت کرده و برای تخصیص امور فنی معین کند .

سهام السلطان مخبر - آقای دامغانی دو قسمت فرمایش فرمودند قسمت اول

را که خودشان فرمودند البته در ایران یک عمجلاتی بکار واداشته میشود ولی یک اختصاص داده میشود که کمپانی باید ایرانیها را وارد کند چون در سرحدات است ممکن است خارجیها بیایند کار کنند این است که در قسمت کارهای غیر فنی ایرانیها را باید بکاروا دارد اما در قسمت دیگر که راجع بکارهای فنی فرمودند ممکن است گفت که بیاید سالی دو کرور خرج کند و پانصد نفر شاگرد تربیت کند ولی باید چیزی گفت که معقول باشد و این باید طوری باشد که هم بشود ما از کمپانی تقاضا داشته باشیم و هم کمپانی بتواند انجام بدهد عرض کردم اگر ما غیر این کلمه را بنویسیم ممکن است از او تقاضا کنیم که یک مدرسه بایک ملیون خرج درست بکند و این ابدأ معقول نیست که یک کمپانی که آمده و یک امتیازی میکند همچو اقدامی بکند .

اما در قسمتهائی که برای اویبشرفت دارد و میتواند یک اشخاص را ب- رای تربیت علمی و عملی حاضر کند یعنی معقول و متوجه باشد می توانیم تقاضا کنیم و او هم میتواند انجام بدهد که در آن راپرت قدیم کلمه ممکنه نوشته شده بود ولی چون کلمه فرانسه اش (رزنا بل) بود و بیشتر به معقول و متوجه ترجمه میشد کمیسیون این کلمه را تصویب میکنند و خوب هم است جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی گرفته میشود باین ماده آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند .

(اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد لایحه هلائم صنعتی از ماده سیزدهم - است .

بعضی از نمایندگان بطور همهمه - تنفس بدهید .

رئیس - میفرمائید تنفس داده شود بعضی از نمایندگان - بلی
رئیس - آقای تدین پیشنهاد کرده اند جلسه ختم شود .

جمعی از نمایندگان - صحیح است
رئیس - مخالفی دارد ؟
جمعی گفتند - خیر

رئیس - دستور جلسه روز یکشنبه اولاً لایحه علایم صنعتی ثانیاً لایحه مقادیر و اوزان در درجه سوم راپرت کمیسیون بودجه راجع بودجه دربار

آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم - اولاً چون مدتی است لایحه الصاق نمبر به بلیط نامایشکاه ها غیر از یک ماده تکلیفش معین شده است دعای می کنم نظر باینکه یک ماده بیشتر نماند در دستور جلسه آنرا هم مقرر فرمائید گذاشته شود که تکلیفش معین شود

ثانیاً مدتی قبل از این پیشنهادی شده بود راجع بطبع صورت مشروح مجلس راپرت این کار هم از طرف اداره مباشرت رسیده است تحقیقاتی هم که لازم است شده استدعا میکنم مقرر فرمائید که آن مطلب هم جزو دستور جلسه آتی گذاشته شود و تکلیفش نفیاً یا اثباتاً معین شود اگر هم وقت شد لایحه راجع به تعمیر مقبره فردوسی هم مطرح بشود .

رئیس - مخالفی ندارد که این دو مطلب جزو دستور بشود .

بعضی گفتند - خیر
رئیس - آقای مدبر الملک (اجازه)

مدبر الملک - اگر چه بکفدری دستور جلسه زیاد شده و دیگر وقتی نمی ماند جمعی از نمایندگان - صحیح است
مدبر الملک - صحیح نیست برای اینکه پیشنهاد خشکانیدن چمن کمال آباد راجع به مالاریای رها با اتمام لواهی که پیشنهاد شده جزو دستور شود مقدم تراست لهذا پیشنهاد می کنم لایحه مزبور جزو دستور شود .

رئیس - چون فقط باید یک رأی به قابل توجه بودنش گرفت ممکن است جزو دستور باشد .

شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه)

شیخ الرئیس - عرض بنده راجع بطبع صورت مجلس بود

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

طهرانی عرضی ندارم (مجلس یک ساعت و ربع قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی مؤمن الملک

جلسه ۵۲

صورت مشروح

مجلس یوم یکشنبه ۸

سنبله ۱۳۰۴ مطابق

۲۹ محرم ۱۳۴۳

مجلس سه ساعت و ربع قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤمن الملک تشکیل گردید

صورت مجلس یوم شنبه سنبله را آقای آقامیرزا شهاب قرائت نمودند

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - در ماده بیست و سوم بنده دو توضیح خواستم یکی را نوشته اند و یکی راجع بکلمه کتبا بوده نوشته نشده است

راجع بکلمه کتبا آقای سهام السلطان ایتطور تفسیر کردند که فقط شفاهی نباشد چون خیلی از چیزهای دیگر فیماز مکتوب اطلاق بکتبی میشود

مقصد بنده اینست که این توضیح اینجا ذکر شود که فردا بعضی چیزهایی را که غیر شفاهی است تفسیر کنند باینکه کتبی نیست و بنده قید این مشیره را در صورت مجلس لازم میدانم

رئیس دیگر اشکالی نیست؟ (گفته شد - خیر)

رئیس - چند فقره راپورت از کمیسیون مرخصی رسیده است و چند فقره هم اعتبارنامه قرائت میشود رأی میکنیم

(راپرت کمیسیون عرایض و مرخصی راجع بمرخصی آقای شیروانی (بشرح ذیل قرائت شد)

آقای شیروانی نماینده محترم اصفهان با تصویب طبیب معالج یک هفته از تاریخ ۲ برج جاری استجازه مرخصی نموده بودند کمیسیون پس از مشاوره یک هفته مرخصی مرخصی ایشان را تصویب مینماید که در مدت غیبت با اجازه ثبت شوند

مخبر حسن ملک التجار رئیس آقایانیکه مواد این راپرت را تصدیق میکنند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس تصویب شد .
(راپرت راجع بمرخصی آقای نصرت الدوله اینطور خوانده شد)

شاهزاده نصرت الدوله نماینده محترم بواسطه کسالت مزاج و تجویز دکتر مجبور بمعالجه و تغییر آب و هوا شده ده روز استجازه مرخصی نموده اند کمیسیون پس از مشاوره غیبت ده روز را تصویب می نماید که مدت مزبور با اجازه ثبت شوند

مخبر ملک التجار تاریخ استجازه از بیست و نهم اسد است .

رئیس - آقایانی که اجازه می دهند قیام فرمایند .

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد
(خبر راجع بمرخصی آقای قائم مقام بمضمون ذیل قرائت شد)

آقای قائم مقام نماینده محترم آذربایجان مجدداً استجازه ۴۰ روز مرخصی نموده و برای تصفیه امورات شخصی به آذربایجان این مسافرت راحتی و ضروری دانسته اند کمیسیون پس از مشاوره یک ماهه غیبت ایشان را تصویب می نماید که با اجازه ثبت شود تاریخ مرخصی از روز حرکت محسوب خواهد شد

رئیس - آقای قائم مقام (اجازه)

قائم مقام - بنده عاجزاً پس می گیرم تا آمد

(خبر راجع به مرخصی آقای روحی بشرح آتی خواننده شد)
 آقای روحی نماینده محترم دو ماهه استجازه مرخصی کرده اند که مسافرت بمراق نمایند کمسیون پس از مشاوره ۴ روزه تصویب می نماید که از روز حرکت قیامت ایشان با اجازه ثبت گردد.
 مغرب حسن ملک التجار
 رئیس آقایانی که مرخصی چهل و پنج روزه آقای روحی را تصویب میکنند (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد
 (رأی راجع به آقای حائریزاده بشرح ذیل خواننده شد)
 آقای آقاسید ابوالحسن حائریزاده نماینده محترم بواسطه گرفتاریهای فامیلی اظهار داشته اند که مجبور بمسافرت ارض اقدس هستند و احتمال داده اند که این مسافرت بسه ماه بطول انجامد و توقع نموده اند که تاریخ اجازه از روز قیامت محسوب گردد.
 کمسیون عریض پس از مشاوره با کثرت فریب باتفاق آراء این مسافرت را تصویب می نماید که در مدت مزبور با اجازه محسوب شوند - مغرب حسن ملک التجار
 رئیس آقای مدبر الملک (اجازه)
 مدبر الملک - بنده خواستم عرض کنم با طرز این روز حرکت محسوب شود و موافقت خوبست بندا همین شود که از چه روزی باید محسوب شود
 رئیس شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه)
 شیخ الرئیس - وسائل حرکت ایران هم اگر مثل فرنگستان بود که معلوم میشد مثلا در ساعت شش یا هفت بعد از ظهر یا قبل از ظهر حرکت میکند ممکن بود در این راپورتها موقع حرکت معین شود ولی در ایران يك وقت ممکنست ده روز بیست روز معطل شوند و هنوز وسیله حرکت پیدا نشده است.
 باید این مسائل را ملاحظه کرد البته هر وقت وسائل نقلیه پیدا شد حرکت می کنند و از همان موقع هم محسوب میشود
 رئیس - آقایانی که مرخصی آقای حائری زاده را تصویب می کنند قیام فرمایند.
 جمع کثیری قیام نمودند
 رئیس تصویب شد
 (رأی راجع به آقای مصدق - السلطنه بشرح ذیل قرائت شد)
 آقای مصدق السلطنه نماینده محترم بواسطه کسالت مزاج بموجب شرحی که اظهار داشته اند باتصدیق طیب مجالس استجازه يك ماه مرخصی نموده که تاریخ آن از هفتم

سنبله الی هفتم است حقوق خودشان را اختصاص بکتابخانه مجلس داده اند کمسیون پس از مشاوره تصویب مینماید که غیبت ایشان با اجازه ثبت شود
 رئیس آقای آقاسید یعقوب (اجازه)
 آقاسید یعقوب - این رأی را گویا اشتباه شده است
 از هفتم سنبله تا هفتم اسد نوشته شده است
 باید مرخصی ایشان از هفتم سنبله تا هفتم میزان باشد خوبست اصلاح شود.
 از هفتم اسد تا هفتم سنبله را اجازه داشتند و تمام شد این اجازه از هفتم سنبله تا هفتم میزان است
 سلطان العلماء - اشتباه شده است
 رئیس - بلی از هفتم میزان تقاضای مرخصی کرده اند آقایانی که مرخصی آقای مصدق السلطنه را از هفتم سنبله تا هفتم میزان تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد - آقای مشارعظم یک نفر از نمایندگان - غایبند
 رئیس - آقای روحی (احضار برای قرائت رأی راجع به ششم راجع به نمایندگی آقای هایم را بشرح ذیل قرائت نمودند)
 مطالعات و تدقیقات لازم نسبت بدوسیه انتخابات کلیمیان ایران و کلیه ملت بنی - اسرائیل اتباع دولت علیه که مرجوع به شعبه ششم شده بود و در جلسات هدیده با حضور اکثریت اعضاء شعبه رسیدگی به عمل آمده است نتیجه آن بقراریست که معروض میشود
 در تاریخ پنجشنبه ۱۴ شوال ۱۳۴۱ حسب الدعوة حکومت طهران انجمن نظارت مرکزی کلیمیان تعیین و تشکیل گردید اعلان انتخابات را اعلام داشته و از یوم یکشنبه ۱۷ شوال شروع بتوزیع تعرفه نموده و تا انتهای روز سه شنبه ۲۶ شوال توزیع تعرفه را متوالیا امتداد داده اند و از تاریخ روز دوم ذی قعدة لغایت چهار روز دیگر بدریافت و اخذ آراء اشتغال داشته اند.
 نیز حسب الامر وزارت جلیله داخله ولات ایالات و حکام ولایات مملکت ایران به قاطبه و عامه کلیمیان اعلام انتخابات و استفاده از حقوق تبعیت را برای پنجمین دوره تقنینیه اعلان و نتیجه حاصله آنرا به انجمن نظارت مرکزی کلیمیان ابلاغ داشته اند.
 در نتیجه آقای هایم با کثرت ۳۹۰۹ رأی برگزیده و نماینده کلیمیان و ملت بنی اسرائیل اتباع دولت علیه ایران به وکالت دوره پنجم تقنینیه مجلس شورای ملی معلوم و منصوب شده اند.
 و در امان نظر و مطالعات لازمه ای که در دوسیه انتخابات کلیمیان بعمل آمد دو

قره اشکال مطمح نظر و جالب تدقیق گشت و آن اینست که: ایام مختصه باعلان و اعلام را که در قانون انتخابات مصرح و معلوم است انجمن نظارت مرکزی کلیمیان مراعات نکرده و فاصله از اعلان تا شروع بتوزیع تعرفه را چهار روز بیشتر امتداد داده اند چون این موضوع بخصوص در انتخابات کلیمیان ذی سابقه بوده و بعلاوه در ادوار تقنینیه سلف این غفلت مورد اعتراض واقع نشده است و نیز در این دوره تقنینیه هم ظاهراً نظایری داشته و در حقیقت اطلاع و اعلام رأی دهندگان در مدت ۴ روز بعمل آمده است.
 از این جهت پیش آمد مرقوم را نمی توان موجب عدم صحت انتخاب کلیمیان دانست.
 دیگر آنکه از ۷ نفر اعضاء انجمن نظارت چهار نفر آنها اعتبارنامه و صورت جلسه را امضاء کرده و سه نفر آنان از امضای اعتبارنامه و صورت جلسه استنکاف ورزیده اند در این مورد نظائر و اشتباهی چه در ادوار سلف و چه در دوره حاضره بوده و هست گذشته از این نظائر و موارد چون اکثریت نظارت اعتبارنامه را امضاء نموده اند موافقت اکثریت میتواند مدرک صحت و حسن جریان این انتخاب باشد.
 علیهذا شعبه ششم اشکالات فوق الذکر را معتنی به و درخور اهمیت ندانسته به اکثریت آراء صحت انتخاب و نمایندگی آقای هایم را تأیید و تصدیق مینماید
 رئیس - آقای دست غیب (اجازه)
 دست غیب - بنده مخالفم
 رئیس - رأی راجع با آقای ناصر سیف را چون آقای مشارعظم نیستند آقای آقا میرزا شهاب قرائت مینمایند (بشرح ذیل قرائت نمودند)
 انجمن نظارت مرکزی انتخابات اردبیل مطابق نظامنامه انتخابات در تاریخ سوم جمادی الاولی تشکیل گردیده در مشکین و خلخال و آستارا و نقاط دیگر نیز انجمن های فرهی از اشخاص صلاحیت دار ترتیب و تشکیل یافته و در تمام نقاط مزبوره اقدام بنشر اعلان و توزیع تعرفه و اخذ آراء با رعایت نکات قانونی بعمل آمده پس از جمع آوری آراء اهالی و قرائت آن بر طبق نتیجه حاصله از طرف انجمن مرکزی اعتبارنامه بعنوان آقای ناصر سیف تهیه و ارسال گردیده و دوسیه امر و اعتبارنامه مذکور در شعبه پنج مورد دقت و ملاحظه اعضاء واقع شده و چون از شرح صورت مجلس و سایر محتویات دوسیه ابرادی به جریان انتخابی اردبیل وارد نبود صحت جریان انتخاب آن حوزه و نمایندگی آقای ناصر سیف تصدیق شده است
 یوسف مشارعظم
 رئیس آقای زحیم (اجازه)

رئیس - می ماند برای جلسه بعد - آقای روحی (احضار برای قرائت رأی راجع به میرزا سید حسن کاشانی اینطور خواننده شد)
 رسیدگی و تحقیق در دوسیه انتخابات کاشان که مرجوع به شعبه ششم شده بود در جلسات هدیده با حضور اکثریت اعضاء بعمل آمده و نتیجه آن بقراریست که معروض می دارد انتخابات کاشان در حدود نظامات و قوانین مقرر شروع گردیده و انجمن نظارت از معاریف و موثقین محل تعیین و تشکیل و بنشر اعلان و اقدامات متعاقبه آن عمل نموده به نحوی که از شرح اوراق مضبوط در دوسیه استنباط میشود در اجرای شرائط مقرر آن طوری که الزام می نموده است اقدامات قانونی اجرا داشته و در جریانات لازمه آن تسامح و غفلتی بظهور نرسیده است
 ولی در این دوره انتخابات کاشان من البدایه الی النهایه با مبارزه و مسابقه های حزبی و جمعی بطرز و نحو غیر متداول و متعارفی آغاز و انجام یافته لازمست نمایندگان محترم مسموعات خود را با ما فهمیم دوسیه تطبیق نموده و صحیح آن را از تقسیم آن درک و استنباط فرمایند
 در کاشان ایامی که مقدمه انتخابات گوزدها الهی شده و مقدمات این امر در شرف فراهم شدن بوده چهار دسته متباین المرام مختلف المقصود برای نیل به مقام نمایندگی کاندیدا های خود عرض وجود کرده هر يك بنوبه خود داخل در کشمکش و اقداماتی که متناسب با این موضوع بوده است گردیده
 ولی اوقاتی که به مراحل جدی مقصود نزدیک شده اند دودسته از آنها به ضعف و عدم موفقیت خود پی برده یأس از حصول به مقصود ملزمشان ساخته که خاتمه بعملیات خود داده بی نتیجه از تعقیب بمقصود منصرف شدند
 پس از آن طرف دودسته فوق الذکر رقابت و مجادله فیما بین دو دسته متمایز باقی مانده شدت نموده و با مسامحه و مجاهدت فوق العاده ضدیت و مخالفت با یک دیگر را ادامه داده و از اعمال هر گونه نظریه که احتمال میدادند مفید گشته و عمال یکدیگر را خشتی و باطل نمایان طرفین در بیخ و مضایقه نداشته اند و از این روش اختلاف صورت بطوع عمل و طول مدت انتخابات شده است و بعلاوه مجادلات مرقومه سبب گشته که وزارت داخله بنا بوظیفه که در حسن جریان انتخابات داشته است
 باعزام چندین نفر مفتش و مرانبت های لازمه دیگر اقدام نماید و از ناحیه متصدیان این امر بهمان طور که لازم بود و انتظار میرفته جدیدت های وافیه در تنظیم جریان و صحت انتخابات کاشان بعمل آمده است
 خوبی مراقبت مأمورین و مباحثین این

دیگر مقیاس نفوذ است. نفوذ امام از بیلا اعشاری است ولی از اقراق بیانی اعشاری نیست مگر در مرحله آخری که بدین امر رسید. قران اجزایش عبارت از این میشود. بیست شاهی. ده صد بیانی پنج عباسی. دوتا ده شاهی اینها همه اصطلاحات است بعد آنوقت منتهی میشود شاهی پنجاه دینار که دوتا پول باشد و هزار دینار که یک قران میشود.

وقتی که بدین امر رسید عملش اعشاری است و ده ده بیانی و بالا میروند قران به بالا هم یک قران. دو قران یک تومان ده تومان همین حال دارد اما بین دینار و قران این خوردها نسبتش اعشاری نیست و این ترتیب در موقع عمل تجارت و زندگانی بشر که بر روی حساب و این مقیاسها است تولید اشکال و زحمت میکند. بنابراین مقیاسهای نفوذ امام بکلی مسکوت عنه گذاشته است و در مقابل آمده است یک مقیاس جدیدی برای مادرست کرده و علاوه کرده است و این یک اشتباه بزرگ است و بطوریکه آقایان ملاحظه میکنند در راپورت اینطور ذکر شده.

نمره یک مقیاس طول - ۲ مقیاس سطح
۳ - مقیاس کبیل ۴ مقیاس وزن کبیل را آمده است مقیاس قائل شده در ابل اوزان و اشتباه بزرگی است.

زیرا وزن بدو طریق است یا بواسطه سنگ مخصوص یا بواسطه پیمانه های مخصوصی است.

کبیل خودش یک مقیاس نیست در مقیاط وزن در ایرانهم همین طور است در اروپاهم همین طور است در اروپا واحد موزن را گرام میگیرند و بعد برای اندازه گرفتن هیزم واحدی را استعمال میکنند که ابراست و اینها جزء وزنت متلا کنندم در ایران بدو طریق وزن میکنند یا توی ترازو و یا توی میکشند یا ظرفیست که وزن میکنند و پیمانه میگیرند و همین طور شیر و سایر چیزهای دیگر را حالا اینجا کبیل مقیاس جدیداً اختراعی شده است در مقابل اوزان.

و بنده عرض میکنم اینها اشتباه است که از نقطه نظر فنی شده است از نقطه نظر ادما هیچ فردی از ایرانی پای خودش را از مقام کیکاوس پائین تر نمیگذارد اما در موقع عمل میبینیم یک لایحه از یک وزارت خانه بیرون میآید و شاید اشخاص هم که در آنجا هستند بگویند ما اول شخص مملکت هستیم ولی دو کلمه حساب نمیدانند یک اشتباه دیگری است و آن این است که این ترتیبی هم که قائل شده اند برای این اجزاء اصطلاحاتیکه ذکر کرده اند این هم غلط است اما در هر واحدی که مقیاس تلقی شود آنرا ماخذ گرفته و ده ده بالا میرویم که اضافش اسم مخصوص مثل قران که از قران تومان میروند ولی

از تومان بیلا که میروند دیگر اسم مخصوص ندارد مگر در کرور که پانص هزار تومان میشود یک کرور.

پایین هم که بیانی باید اول از آنجزء بزرگتر شروع شود و بعد اجزاء کوچکتر مثلا ذرع را بده جزء متساوی تقسیم میکنیم آنوقت ببینیم هر جزئی که اسم دارد بعد آن اسم ثانیا بده قسمت تقسیم میکنیم اسم دیگر میگذاریم و غرض من اینست که یا از قران بیانی یا از ذرع بیانی باید شروع کرد.

اینجا اولش هزارم است دوم بهر است. سوم گره. ولی این اشتباه است در عمل. باید عکس این باشد مثل دسیتم. سانتیتم. میلیتم. متر اجزایش عبارت از اینست که یک دهم هایش را میگیرند و هر یک را بده جز متساوی تقسیم میکنند اسم یک جزئی را میگذارند سانتیتم. همین سانتیتم را بده قسمت میکنند یک قسمتش را اسمش را میگذارند میلیتم.

ولی اینجا بر خلاف تقسیم بندی کرده است یعنی از آخر که میلیتم باشد گرفته است. بعد بهر بعد گره. گره خوب است و اسم خاص است. بهر هم اسم خاص است. بهر هم اسم خاص است. ولی هزارم اسم خاص نیست و باید کوشش کنند که اینجا یک اسم خاص بگذارند زیرا میشود گفت ده ذرعی. بالفرض طول یک مکانی صد ذرع باشد آنوقت اسمش را میگذاریم صد ذرعی؟ زیرا بالاخره در محاور اینطور میشود که مثلا باید بگوئیم یک باغی دارم که طولش ده ذرعی است یا فرض بفرمائید یک خانه دارم طولش یک صد ذرعی است و عرضش یک ده ذرعی است. اینطور میشود دیگر.

پس باید در اصطلاح یک کلمات را انتخاب کرد که اولاً مرکب نباشد و ثانیاً اینطور قریح سمع نکند که تا پنجاه سال نشود حالی مملکت کرد که ده ذرعی باید بگوئی اگر ده ذرع بگوئی غلط است. و از این که میگذاریم باید اسمی خاص معین کنیم که در طول وقتی این اسمی درست شد در سطح هم همین اسمی باشد مثلاً در سطح وقتی میرسیم واحد مقیاس سطح را باید گفت ذرع مربع است اجزایش هم باید همطور باشد یعنی در اجزایش باید یک دسیتم مربع گفت یا یک گره مربع گفت حالا اینها اصطلاحاتی است که مثلا بجای یک دسیتم مربع باید گفت یک دهم ذرع مربع یا بجای یک سانتیتم مربع یک صدم ذرع مربع و همین طور بجای یک میلیتم مربع یک هزارم ذرع مربع

یعنی همان اسامیکه در طول قبول کردیم در سطح هم قبول کنیم نهایت در سطح مربع میشوند و در حجم مکعب. از اینها که گذشتیم مقصود از تبدیل مقیاسات ایران بفرانسوا اصول سیستم متریک این بوده است که چون مقیاسات فرانسه دارای نسبت اعشاری است و در عمل موجب تسهیلات است و بالعکس مقیاسات ما نسبت اعشاری ندارد و تولید اشکال میکند. بنا بر این باید تبدیل شود با اصول سیستم متریک ولی متأسفانه از آنجیزی که مقصودشان بوده است یعنی فرار کردن از آن اشکالات و محظورات در همان قسمت مآواقع شده اند. چه طور؟

مثلاً ملاحظه بفرمائید در صورتیکه واحد مقیاسات اوزان را ما من بگیریم. من میشود چهل سیر سیر میشود شانزده مثقال. مثقال چهار بیست و چهار نخود میشود چهار گندم.

حالا اگر ما چند قلم داشته باشیم که مشتمل بر این کسور باشد. یعنی پانزده من سی و پنج سیر و دوازده مثقال و شانزده نخود از این قبیل چند قلم داشته باشیم و بخواهیم جمع کنیم ملاحظه بفرمائید بچندین عمل باید اینها را جمع کنیم یعنی اولاً نخود را باید جمع کنیم و بعد بگوئیم بیست و چهار بریک که میشود یک مثقال آنوقت مثقالها را جمع کنیم و وقتیکه میخواهیم تبدیل برته ما فوق بکنیم باید بگوئیم شانزده بریک که یک سیر است. سیرها را جمع میکنیم باید بگوئیم صد بریک که یک خروار باشد.

و بنده میخواهم بگویم اگر ما (در عین اینکه معتقد هستیم) همین اوزان و مقیاسات خودمان را بگیریم زحمتش خیلی کمتر است از آنچه که اینجا ذکر کرده اند و حالا عرض آقایان میرسانم، (مقیاسهای وزن. واحد مقیاس وزن درم (این خوب است) مساوی با یک گرام اضافش ده نخود یا دو درم نیم مثقال یا دو درم ونیم. یک مثقال یا پنج درم. سیر یا هفتاد و پنج درم. چارک یا هفتصد و پنجاه درم. سنگ یا هزار درم. نیم من یا هزار و پانصد درم. من یا سه هزار درم. خروار یا سیصد هزار درم) خوب اینجا ما میخواهیم اینها را جمع کنیم یکجا دودرمی پیدا میکنیم یک جا دودرم ونیمی یکجا پنج درمی. یک جا هفتاد و پنج درمی. و پنج درمی. یکجا هفتصد و پنجاه درمی. یکجا هزار درمی. یکی سه هزار درمی یکی سیصد هزار درمی. بنابراین در این قسمت که تصور میکنم کاملاً تصدیق بفرمائید که باز آن مقیاس خودمان که فقط سیر و مثقال و نخود بود بهتر بود.

اما اینجا ازمن تا به خروار برسد اسم مختلف دارد یعنی دوتا. دوتا پنج و هفتاد پنج و غیر ذلك. و بنده در عین اینکه موافقم با اینکه مقیاسات ایران هم زودتر تبدیل به مقیاسات فرانسه بشود و تردیدی برای بنده نیست. بلکه اگر سالهای قبل هم تبدیل این عمل میشد شاید تا حالا موفقیت میکردیم.

عرض میکنم اینها یک تقاضای است که نظر کمیسیون محترم را جلب میکنم. این در این قضایا بحث فرموده هر کدام را که پسندیدند قبول کنند.

یک اعتراض دیگری هم در این مآواقع دارم که عرض میکنم و زیادتر از این نمیخواهد حرف بزنم و آن اعتراض این است که ما اول با ماده هشت مخالف است ماده را میگوید:

(اوزان و مقیاسهای رسمی مملکت ایران از تاریخ نشر این قانون مطابق اصول مطری بوده)

یعنی این قانون که تصویب شده مطابق این ماده مقیاسات رسمی ایران از روی اصول مطری است نهایت با الفاظی که ما خود ایران باشد.

ولی در ماده هشت چیز دیگر میگوید:

میکند (همین که در نقطه از مملکت بقدر کفایت از طرف دولت وسائل اجرا این قانون فراهم شد از طرف بلدی معر اعلان و در مدت یک ماه بعد از نشر اعلان در ولایات و سواهام در ایالات کاملاً به موافق اجرا گذارده خواهد شد) اگر از تاریخ نشر رسمی است.

دیگر این ماده چه میگوید که پس آنکه این مقادیر و اوزان را معین کردند بعد از سه ماه در کجا و بعد از دو ماه در کجا تازه باید اعلان شود که مردم این کار را بکنند.

بنابراین به عقیده بنده این ماده باماده هشت مخالف است و باید اصلاح شود.

رئیس الوزراع این اعتراضات را دیگر وارد نبود.

وزیر مالیه آقای تدین قدری زیاد کردند باین لایحه و بنده هم تصدیق دارم این لایحه را ساده تر و بهتر از این میتوان نوشت اما آن قسمت هائی که موافقت می فرمودند.

اولاً نفوذ که در اینجا ذکر نشده

زیرا مقیاس تقدمام مثل مقیاس نقد سایرین سلسله مطری و اعشاری است. و اینکه شاهی صد دینار و پول ونیم و عباسی داریم منافات ندارد با آن مسئله.

اگر بخاطر بیاورند در ممالک دیگر همین چیزها هست نظر در این است که در محاسبه بطور اعشاری میتوان آورد مثلاً حالا اگر دوعشر قران را یک اسم و پنج عشر آنرا یک اسم برایشان بگذاریم داخلی به مسئله ندارد.

اینکه مقیاس نفوذ در این جای ذکر نشده به جهت اینست که اگر در باب نفوذ ایران اقدامی باید بشود باید اقدام اساسی کرد و هر موقع هم آن اقدام اساسی مقتضی شد دولت خواهد کرد.

اعتراضات دیگر آقای تدین قسمت مهمش را جسع بود به بعض مسائل که بنظرشان میرسید و در اینجا ذکر نشده و ایشان توجه نفرمودند که فرق است بین یک لایحه قانونی و یک رساله علمی.

اگر بخواهیم در باب مقیاسات یک رساله بنویسیم البته همانطوری که ایشان فرمودند باید نوشت یعنی باید گفت واحد طول متر است. واحد سطح متر مربع است. واحد حجم متر مکعب است الی غیر ذلك اما چون در این قانون تعلیم و تدریس نمیخواهیم بکنیم از اینجا جهت بود که این قسمت ها را ذکر نکردیم.

مثلاً حاجت نداشتیم که بگوئیم واحد سطح ذرع مربع است زیرا این مطلب معین است اما اینکه رطل را زیاد کردیم و ایشان فرمودند اینها جزء اوزان است. این را توجه بفرمائید که در ممالک خارجه حتی در خود مملکت ایران در همه جا در ترتیب مقیاس کردن اجناس یک رویه ندارند مثلاً در ایران خیار و بادامجان را دانه و در اصفهان بکش من میفروشند. این اختلاف در بین ایران و سایر ممالک هم هست.

مثلاً در ایران هیزم را بوزن خروار و من میفروشند و در فرانسه هیزم را به حجم میفروشند و در ترازو نمیگذارند بکشند اسبابی دارند که یک متر مکعب گنجایش دارد و هیزم را توی آن میگذارند و بآن ترتیب میفروشند.

مثل اینکه در مملکت ما در باب مالیات یک قانون وقراری در مقیاس آنها نیست.

مثلاً بعضی جاهاشیر که میخواهند بفروشند با اصطلاح خودمان پیمانه میکنند و بعضی اوقات میکشند و میفروشند. و اینکه اینجا ذکر شده است مخصوصاً نظرمان این بوده است که هر گاه پیمانه

بخواهند بفروشند مقرر باشد به پیمانه که واحد آن لیتر فرانسه است و اسم او را بفارسی رطل میگویند بفروشند و آن عبارتست از یک دهم متر مکعب. و بنده تصدیق دارم که این لایحه را میتوان ساده تر نوشت و در تحت یکی دو ماده تنظیم کنیم و بگوئیم بعد از این در ایران مقیاسها سلسله مطری است و بعد هم بگوئیم آنچه که در فرانسه متر میگویند میگوئیم و آنچه را که آنها گرم میگویند ما درم میگوئیم و همچنین اسمی دیگر و دیگر داخل نشویم در اینکه اجزایش چیست.

و این کار را هم ممکن است همانطور که حالا آقای تدین پیشنهاد کردند در موقع شورتانی این پیشنهاد را بکنند و بطرز ساده تری نوشته شود و اما مسئله تناقض که بین ماده هشت و ماده اول فرمودند روزنشان قانون یعنی وقتیکه مجلس شورایی تصویب کرد طبعاً این طور هم هست مقیاسهای رسمی مملکت ایران این طور میشود ولی برای مردم تا وقتی که بلدی اعلان نکرده است و آن مقیاسها را حاضر نکرده و نداده است بدست آنها بر کسی بحثی نیست اگر آن مقیاسها را استعمال نکنند و وقتی که این قانون رسمی شد در دنیا معلوم میشود که مملکت ایران سیستم مطر را که قبول کرده و اساس رسمی اوزان و مقادیر خودش قرار داده است.

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای دکتر احیاء السلطنه رسیده است قرائت میشود.

(بعضیون ذیل قرائت شد) مقام محترم ریاست مجلس شورایی لایحه اوزان و مقادیر که طبع و توزیع شده است بعقیده بنده ناقص است ولو مطابق با احتیاجات امروزه مملکت هم باشد ناقص است از آنجائیکه قانون باید تکمیل باشد بنده پیشنهاد مینمایم که لایحه اوزان و مقادیر مراجعه بکمیسیون شود تجدید نظر بنمایند و با تطبیق با اصول سیستم مطری که در غالب از دول متدنه معمول و مجری است بعرض نمایند گنان محترم برسانند.

رئیس - توضیحی دارید بفرمائید؟ احیاء السلطنه - نظر باینکه این راپورت کاملاً مطابق با اصول سیستم مطری نیست این است که بنده پیشنهاد کردم بکمیسیون مراجعه شود و تجدید نظر مجدداً پیشنهاد شود.

رهنما مغرب - برای اینکه در موضوع این پیشنهاد بهتر بشود رأی گرفت بنده لازم میدانم یک توضیحات مختصری در این خصوص داده شود.

در اینجا البته این لایحه دو شور کاملاً سیستم متریک است منتهی برای اینکه مفهوم عموم بشود و کاملاً اجرا شود

کردند در آنجا مورد بحث قرار داد ولی چون آقای تدین در اینجا بعضی اظهارات کردند لازم است نظریات کمیسیون را عرض کنم اولاً این مسئله رایبند مورد توجه قرار دهیم که اگر ما بخواهیم سیستم مطری را بهمان ترتیب که در اروپا معمول است و با همان اسمی و الفاظ در ایران بموقع اجرا بگذاریم نه تنها امروز و فردا ممکن نیست بلکه ده سال پانزده سال دیگر هم عملی نیست برای اینکه همانطور که در فرانسه چهار سال طول کشید شاید در ایران چهار تا پنج سال طول بکشد متجاوز از پنجاه صحت سال طول بکشد زیرا یک نفردهاتی باید نفر بازاری این را نمیتواند بفهمد که کیلومتر چه قدر است همین طور سانتیتر دستی متر و دکامتر نمیتواند از یکدیگر تشخیص بدهد این الفاظ را که روی یک تقسیم بندی های اصولی وضع شده است باین وضعیتی که مادر جامعه خودمان سراغ داریم باید تصدیق کرد که نمیتوانیم بزودی بموقع اجرا بگذاریم و اگر بگذاریم فلان بازاری که میخواهد چیزی بخرد نمیداند بچه ترتیب بخرد و چه قدر میخورد و در قیمت وزن چه قدر بگوید که مساوی با یک من یا یک سیر باشد

رئیس - در پیش نهاد مذاکره بفرمائید.

رهنما بنده علت اینکه خارج از موضوع پیشنهاد ضحبت میکنم این است که با آن توضیحاتی که آقای تدین دادند شاید این پیشنهاد قبول بشود باین جهت در اصل موضوع عرض میکنم که این قبیل مشکلات در کار هست بنابراین کمیسیون فواید عامه دیگر که نمیتواند همان قانون سیستم یک را که فعلاً در این جا موجود است عیناً بموقع اجرا گذارده از این جهت آمد و یک تطبیقاتی کرد و برای مقیاس ذرع بمطراسمی گذارد و برای اضعاف و اجزاء مطر هم اسمی وضع کرد و همین طور برای کیلوزن هم یک اسمی گذاشت و اگر این طور نمیکرد فوق العاده اسباب زحمت میشد زیرا فلان دهانی نمی فهمد میلی گرم چه قدر است یا همین طور سانتی گرم چه مقدار است بنابراین کمیسیون آمد و این اسمی را با یک اسمی فارسی که در مملکت هم معمول بود تطبیق کرد.

مثلاً ملاحظه بفرمائید من طهران با من تبریز و من خراسان اختلاف داشت اینها را در کمیسیون با سیستم متریک تطبیق کرد و هر کدام در واحدهای مقیاس و کبیل و وزن را با یکی از اصول سیستم متریک در نظر گرفت و تطبیق کرد بطوری که اگر شما این طرف صفحه که مثلاً ارزن یا نخود نوشته شده است دست بگذارید می بینید آن طرف دیگر کاملاً سیستم متریک است منتهی برای اینکه مفهوم عموم بشود و کاملاً اجرا شود

اسامی آن بفارسی تبدیل شده است. حالا اگر میفرمائید فارسی نباشد و هینا کلمه فرانسه باشد این مشکل خواهد بود. ما اگر اصل موضوع را تغییر میدادیم مطابق اصول سیستم متریک بالا میبردیم و مثلاً میگوئیم ۵۶ گندم یک نخودده نمود یک مثقال و ده مثقال یک سیر این خیلی بدتر بود از این جهت وزارت قوا بده عامه و کمیسیون اصلاً همان سیستم متریک قرار داد ولی در جلوی آن اسمی که در فارسی معمول و متداول مملکتی بوده گذاشت تا برای مردم اسباب زحمت نباشد و خیلی خوب هم هست زیرا در خارجه وقتی نگاه میکنند می بینند اصل و مبدا همان سیستم یک است در داخله مملکت هم رعیت مفهومی که چه بگوید و چه مقدار خواهد. و در غیر این ترتیب مردم باید بروند و سالها درس بخوانند تا این اسمی رایبند بگیرند. از لحاظ تسهیل و فهمیدن عموم بود که ما این ترتیب را قرار دادیم و اسمی را فارسی کردیم در این پیشنهاد ممکن است آقایان رأی بدهند که برود بکمیسیون و این اسمی زبر زبر شود ولی باید عرض کنم که در این صورت اسباب زحمت خواهد شد. علاوه این قانون شور دوم هم دارد و اگر طریقه بهتری حقیقتاً بنظر آقایان میرسد ممکن است پیشنهاد بفرمائید و در آن دقت خواهیم کرد.

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای احیاء السلطنه آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(چند نفری برخاستند)

رئیس - تصویب نشد. باتفصیل که کسی مخالف نیست (جمعی از نمایندگان خیر)

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - آقای دامغانی (اجازه)

شریعتمدار دامغانی - بنده فقط یک اصلاح عبارتی در نظر داشتم و میخواستم عرض کنم که مقیاس آن چیزی است که باو سنجیده میشود و مترادف او هم هیزم یا ماوزین است از این جهت اوزان و مقیاس غلط است مقیاس و ماوزین باید باشد

رئیس - آقای حاج عزالمالک (اجازه)

حاج عزالمالک - عرضی ندارم

رئیس آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین موافقم.

مخالف اظهار کند تا بنده جواب عرض کنم.

رئیس آقای دامغانی مخالف بودند ضیاء الواعظین هر وقت پیش نهاد

ایشان را خواندند بنده جواب عرض میکنم
رئیس - آقای دست غیب
(اجازه)
(خارج شده بودند)
رئیس آقای شیروانی
(اجازه)
(ایشان هم خارج شده بودند)
رئیس - آقای شریعت زاده
(اجازه)
شریعت زاده عرض می‌نماید
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب
(اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده هم
عرض می‌نماید
شریعت مدار دامغانی - بنده پیش نهادی
تقدیم کرده‌ام
رئیس - راجع به همین مسئله موازین
است
شریعت مدار دامغانی - بلی
رئیس - ارجاع میشود بکمیسیون
ماده دوم قرائت میشود
(شرح ذیل قرائت شد)
ماده دوم - کلیه اوزان و مقیاسها
باید دارای علامت مخصوص دولتی
باشند
رئیس - مخالفی ندارد
یک نفر از نمایندگان - خیر
رئیس - ماده سوم از روی رایرت
کمیسیون قرائت میشود
(باین مضمون قرائت شد)
ماده سوم - هر کس حق دارد اوزان
و مقیاسهایی بر طبق این قانون تهیه نموده
و قبل از آنکه اوزان و مقیاسها را با معروض
فروش در آورد یا برای تجارت و کسب
بکاربرد تصدیق دولت رسانیده و علامت
رسمی در روی آن نقش شود
رئیس - ایرادی دارد
(گفتند خیر)
رئیس - ماده چهارم
(بدین نهج قرائت شد)
ماده چهارم - کلیه مقیاسهایی که
تهیه میشود باید کاملاً مطابق بانموهای
رسمی باشد که از طرف دولت تهیه شده
و مقدار هر یک با اعداد و تمام حروف
بطور واضح و ثابت بر روی آنها رسم شده
باشد مگر اوزان خیلی کوچک که رسم
مقادیر آنها فقط با ارقام هندسی کافی
است
رئیس - در اینجا هم ایرادی
نیست
(گفته شد خیر)
رئیس - ماده پنجم
(شرح ذیل خوانده شد)
ماده پنجم - کلیه تجار و کسبه و
قیاندارها و صنعتگران و غیره که در حجره
دکان یا کاروانسراها و باکارخانجات و
چاپوت خانها و غیره دارای اوزان و

مقیاسهای قلب بوده و یا بوسیله آلات
تقلبی وزن و کلیل نمایند و اندازه بگیرند
علاوه بر ضبط آن آلات از سه روز تا
یک ماه بجهت تخدیری قابل اتباع مطابق
تشخیص محکمه محکوم خواهند بود
رئیس آقای دامغانی
(اجازه)
شریعت مدار دامغانی - مجازات را
باید یابدنی قرارداد یا مالی یا اقلا
علی‌البدل و در صورتیکه کسی برخلاف
مقرراتی که دولت معلوم کرده عمل نماید
نباید هم سه روز حبس شود و هم مقداری
پول بدهد مجازات را یا مطابق
احکام اسلام باید بدنی
قرارداد یا مالی والا علی‌البدل
از این جهت بنده با این ترتیب
مجازات مخالف و پیش نهاد میکنم یاسه
روز حبس شود باده تومان بطور علی‌البدل
بدولت بدهد
رئیس - آقای حاج عز الممالک
(اجازه)
حاج الممالک مدر این ماده بنظر
کمیسیون این کمترین مجازات است که
برای متخلف در نظر گرفته شده و این که
آقای دامغانی فرمودند که یا حبس شود
یا پول بدهد این ترتیب نظر کمیسیون را
تأیید نمیکند
زیرا اشخاصی هستند که تقلب کردن
برایشان نفع دارد یعنی ممکن است تقلب
بکنند و هر دفعه بجای حبس شدن پنج
تومان پول بدهند و چون برایشان نفع
دارد ممکن است تقلب خودشان را ادامه
بدهند از این جهت هم این جنس بدنی و
هم جریمه پولی برای اخترا از تقلب بنظر
کمیسیون لازم آمد
رئیس - این ماده که قرائت شد از
روی رایرت کمیسیون بود و در این جا
جریمه نقدی ندارد
آقای ضیاء الواعظین - موافقتند
ضیاء الواعظین - بلی بنده موافقت
رئیس - آقای شیروانی
(اجازه)
شیروانی - اساساً قوانین باید از هم
تفکیک شوند
جای این ماده در این قانون نیست
بعقیده بنده جایش در قانون جزای عرفی
است
زیرا اگر ما بخواهیم مجازات هر
قانونی را در خود آن قانون معین کنیم
مسائل مخلوط بهم میشوند از این جهت
در قانون جزای عرفی باید برای یک همچو
تقصیری یک مجازاتی وضع کرد
رئیس - آقای ضیاء الواعظین
(اجازه)
ضیاء الواعظین اگر نماینده محترم
توجه میفرمودند تصدیق میکردند که
هر قانونی باید یک ماده راجع به مجازات
باشد
منتهی همانطور که میفرمایند در خود
آنهاون ذکر میشود که اجرای این قانون
با وزارت عدلیه یا سایر وزارت خانهای
مربوطه خواهد بود
و این از همان نقطه نظری است که
نماینده محترم فرمودند زیرا قانونی بدون
یک ماده مجازات نمیشود
(جمعی از نمایندگان - مذاکرات
کافی است)
محمد هاشم میرزا شیخ‌الرئیس - خیر
کافی نیست
رئیس - رای میگیریم بکفایت مذاکرات
آقایانیکه مذاکرات را کافی
میدانند قیام فرمایند
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است پیش نهاد آقای
دامغانی قرائت میشود بعد میرویم سر
ماده ششم
(باین شرح قرائت شد)
بنده پیش نهاد میکنم در تمام مواد
ردیف مقیاس میزان یا موازین نوشته شود
رئیس - ارسال میشود بکمیسیون
ماده ششم قرائت میشود
(باین مضمون قرائت شد)
ماده ششم - تنها اختلافیکه اوزان
و مقیاسهای مستعمله با نمونه اوزان و
مقیاسهای رسمی که در شعبه اوزان و
مقیاسها موجود است میتوان داشته باشند
بقرایست که در جدول نمره ۳ تصریح
کرده و هر گاه معلوم شود که وزن یا
مقیاس باندازه های قانونی زیاد یا کمتر
از آنچه مقرر است اختلاف دارد در
صورتی هم که دارای علامت رسمی باشند
قلب شناخته شده و مصادره خواهند شد
رئیس - شاهزاده شیخ‌الرئیس
(اجازه)
محمد هاشم میرزا شیخ‌الرئیس - مسئله
تقلب یک عنوانی است که ممکن است در
وزن واقع شود
اگر مقصود این است که مثلا یک
کسی نسبت بیک من وزنی که معین شده
اگر کمتر بدهد مجازات خواهد داشت
که این عبارت کافی برای منظور نیست
عبارت اینطور نمیرساند که اگر با این
ترتیب و این طرز کسی تخلف کرد
چطور بشود
زیرا ممکن است او بگوید من یک
من را کم نقر و خسته‌ام آنوقت خود این
تولید اختلاف میکند که آیا این شخص کم
فروخته یانه؟
زیرا مانیتوانیم یکدفعه همه مردم را
مجبور کنیم که با همین وزن معامله کنند
بلی دولت این وزن را قبول میکند
و برود رسمی میشود و اگر مقصود این
است که مجازات شامل اشخاصی بشود که
این سنک را زده‌اند باز عبارت درست
معلوم نیست و باید توضیح داده شود
بهر حال خوب است آقای مخبر

توضیح بدهند تا بنده ملتفت شوم
مخبر - البته همانطور که حضرت
والا فرمودند اجرای این قانون سریم
ممکن نیست و به همین جهت بود که در
یکی از مواد پیش بینی شده که در ولایات
هر وقت دولت وسائل اجرا را کاملاً
فراهم کرد این قانون را بموقع اجرا
بگذارد؟
حالا به بنیم وسیله اجرا چطور
ممکن است؟
دولت یک مقدماتی تهیه میکند که
فرضاً بفلان شکل جشن از مردم بگیرد
و با آنها معامله کند و اینها بسته بنظریه
دولت است
ولی اشتباه نشود الان که این قانون
تصویب میشود دولت همه را مجبور
نمیکند که این اوزان را قبول کنند زیرا
باید طوری بشود که قانون قابل اجرا
باشد
اما در موضوع تقلب اگر معلوم شد
که کسی از میزان مقرر کمتر فروخته یا
سنگش را سبک تر زده و در نتیجه ضرری
بمشتری زده است و مثلاً پول یک من را
گرفته ولی جنس را کمتر داده است البته
در این صورت تقلب کرده و با او معامله
تقلبی را خواهند نمود
شیخ‌الرئیس - مقصودم این که این
توضیح داده شود
رئیس - آقای ضیاء الواعظین
(اجازه)
ضیاء الواعظین - موافقت
رئیس - آقای حاج عز الممالک
(اجازه)
حاج عز الممالک - بنده هم موافقت
رئیس - ماده هفتم قرائت میشود
(باین ترتیب خوانده شد)
ماده هفتم - برای اجرای قانون و
ترتیب تفتیش و رسیدگی و ساخت و استعمال
اوزان و مقیاسهای جدید و جلوگیری از
اوزان تقلبی وزارت فراند عامه نظامنامه
مخصوصی ترتیب و پس از تصویب دولت
بموقع اجرا گذارده میشود
رئیس - مخالفی نیست؟
(جمعی از نمایندگان - خیر)
رئیس - ماده هشتم از روی لایحه
دولت با تبدیل یک ماه بدوماه قرائت
میشود
(باین مضمون خوانده شد)
ماده هشتم - همین که در نقطه از
مملکت بقدر کفایت از طرف دولت وسائل
اجرای این قانون فراهم شد از طرف
بلدیه محل اعلان و در مدت دوماه بعد از
نشر اعلان در ولایات و سه ماه دو ایالات
کاملاً بموقع اجرا گذارده خواهد شد
رئیس اشکالی ندارد؟

آقا شیخ فرج‌الله - در ولایات دوماه
عب ندارد ولی چون ایالات عرض و طولش
زیاد است از این جهت سه ماه کم است و
بنده پیشنهاد میکنم که در ایالات مدت چهار
ماه باشد
رئیس - مرقوم بفرمائید تا بکمیسیون
بفرستیم
آقای ضیاء الواعظین
(اجازه)
ضیاء الواعظین - موافقت
رئیس - مخالفی ندارد؟
(گفتند - خیر)
رئیس - ماده نهم قرائت میشود
(باین شرح قرائت شد)
ماده نهم - پس از انقضای مدت
مذکور در ماده هشتم استعمال کلیه
مقیاسهای سابق اکیدا ممنوع و در حق
اشخاصیکه برخلاف این ممنوعیت رفتار
نمایند مفاد ماده پنجم اجرا خواهد شد
رئیس - شاهزاده شیخ‌الرئیس
(اجازه)
محمد هاشم میرزا شیخ‌الرئیس -
بنده باز در اینجا این مجازات را خیلی
زیاد میدانم و مخالفم
ببرور باید این
کارها در مملکت پیش برود نه یک مرتبه
و بتجربه رسیده که این قبیل امور باید
تدریجی باشد
در موضوع مقادیر اوزان چنانچه
عرض کردم از هفتصد سال قبل تا کنون
چندین مرتبه خواستند این کار را بکنند
و هنوز نتوانسته‌اند و باین طرز اجرائین
که در مملکت ما معمول است بنده ای
قدر مجازات را زیاد میدانم در صورتیکه
برای متخلفین از یک قوانین مهم تری یک
مجازات های نسبتاً کمتری معین شده
برای این قبیل تقلبها که در درجه دوم و
سوم است قطعاً باید مجازات کمتری
معین شود
و اساساً مقصود از مجازات
در اینجا باید اینطور باشد که در دفعه اول
خطا کنند و متنبه شان کنند و با آنها خاطر
نشان کنند که اگر این کار را نکنند مجازات
خواهد شد بعد همین طور برود دفعه
دوم و سوم یک مجازات جزئی معین کنند
اگر باز متنبه نشوند و تقلب کردند آنوقت
مجازاتشان باید باین درجه ها برسد والا
یکمرتبه اینطور مجازات کردن خیلی
شدید و زیاد است و بنده با این ترتیب
مخالفم
رئیس - آقای حاج عز الممالک
(اجازه)
حاج عز الممالک - این که حضرت والا
فرمودند مفهومش نوشتن یک قانون نبود
بلکه نوشتن یک لایحه است که مردم را
تشویق کنند و در اینصورت این قانون
اجراء نخواهد شد
ایشان اگر اساساً مخالف این قانون

باشند بنده ایرادی ندارم زیرا ممکن
است عقیده داشته باشند که قبول این ترتیب
هنوز برای ایران زود است و بهمان ترتیب
سابق که در هر شهر و ده و هر ولایت یک وزن
مخصوص معمول بوده است حالا هم همان
طور باشد
این یک امر علیحده است ولی پس از
آنکه قبول کردند که باید این اصل تازه
را در مملکت مجری کنیم آنوقت ناچاریم
برای متخلف مجازاتی قرار دهیم والا به
نصیحت قانون اجرا نمیشود علاوه این جا
چیز سختی نمیگوید میگوید (پس از انقضای
مدت مذکور در ماده هشتم - ماده هشتم
هم میگوید) همین که در نقطه از مملکت
بقدر کفایت از طرف دولت وسائل اجرای
این قانون فراهم شد از طرف بلدیه محل
اعلان میشود بلدیه هم بلدیه انتخابی
است و اجباری نیست همین که دولت وسائل
اجرا را فراهم کرد
یا خود مردم اوزان را تهیه کردند دولت و
بلدیه اعلان میکنند آنوقت باید مطابق
این ترتیب رفتار کنند و اگر رفتار نکردند
این مجازات را خواهند داشت پس اگر
میخواهد مردم را آزاد بگذارد و مجازات
برایشان معلوم نکنند بهتر این است که اصلاً
قانون ننویسیم
رئیس آقای داور
(اجازه)
داور - موافقت
(اجازه)
دست غیب - بنده هم موافقت
رئیس - آقای سالار لشکر
(اجازه)
سالار لشکر - در این خصوص بطوری
که شاهزاده شیخ‌الرئیس فرمودند بنده
تصور میکنم نمیشود این قانون را باین شکل
اجراء کرد چون این قانون دو جنبه دارد
یکی اوزانی است که دولت و مالیه و وزارت
خانها و بالاخره اشخاصی که بدولت مرتبط
هستند عمل مینمایند آنها البته در یک
موعد معینی می‌توانند یک تغییراتی در اوزان
بدهند
ولی اگر بنا باشد شامل تمام اهالی
مملکت بشود آنوقت فوق العاده مشکل
خواهد شد
زیرا هر دهه و قصبه در مملکت یک وزن
مختلفی دارد از این جهت مسئله اجرای
مجازات در ظرف دوماه یا سه‌ماه تمام
قراء و دهات خیلی مشکل و بنظر بنده غیر
قابل اجراء است
از این جهت بنده متقدم که باید دو
قسمت کرد یک قسمت آنچه که دولت و مالیه
رفتار میکنند
پسنى اخذ مالیات فوراً به این ترتیب

بشود و پس از آنکه دولت عمل کرد مالیات
گرفت آنوقت اذهان مردم عادت میکند
و بعد به مرور باید یک تمدید مدتی داد تا
معمول بدهات بشود
این جا مینویسد (کلیه مقیاسهای سابق
اکیدا ممنوع است)
حالا در یک دهکده که خرمن بر میدارند
یا معاملات و خرید و فروش که مردم میکنند در
هر جای ایران به یک ترتیب مخصوصی است
و ممکن نیست که مردم به فوریت به این ترتیب
عادت کنند و تصور میکنم این قانون با
صورت فعلی مثل خیلی از قوانین دیگر بلا اجراء
خواهد ماند
مگر اینکه چنانچه عرض شد دو قسمت
کنیم یک قسمت راجع بمعاملات دولت با
مردم و یکی هم راجع به مردم که
مدتش را در ایالات و ولایات زیاد
کنند و طوری بشود که در ظرف
هفت یا هشت ماه دولت آن را در ولایات
اجرا کند
رئیس - آقای ضیاء الواعظین
(اجازه)
ضیاء الواعظین - خوب بود حضرت
والا در اصل ماده دقت میفرمودند ماده
۹ میگوید پس از انقضای مدت مذکور
همان مدتی که در ماده هشتم تعیین شده
و آقای آقا شیخ فرج‌الله هم یک فقره
پیش نهاد اصلاحی داشتند و بکمیسیون
ارسال شد
در ظرف سه ماه یا چهار ماه وقتیکه
لوازم اجرای این کار در محل حاضر شد
آن محل یا نزدیک است به مرکز یا دور
همین قدر که بآن محل رسید و بلدیه
اوران و مقادیر را بدکان بقالی و
بزازی و خرمن داد آنوقت اعلان اجرا
میدهد
وقتیکه اعلان کرد هم آن خرمن
بروهم آن بقال و عطار باید مطابق همین
قانون رفتار کرده و این اوزان و مقادیر را
بشناسند و اگر چنانچه رفتار نکردند
مطابق ماده پنجم بسا آنها معامله
خواهد شد
(جمعی از نمایندگان - صحیح است)
رئیس - ماده دهم قرائت میشود
(به این عبارت خوانده شد)
ماده دهم - وزارت فلاحت و تجارت
و قواید عامه مأمور اجرای این قانون و
سایر وزارت خانها هر یک در
حدود اختیارات خود در اجرای آن
مشارکت خواهند نمود
رئیس - مخالفی ندارد؟
(بعضی از نمایندگان - خیر)
وئیس - شاهزاده شیخ‌الرئیس
(اجازه)
شیخ‌الرئیس - در این قسمت که نوشته

است وزارت قواید عامه مأمور اجرای این
قانون و سایر وزارت خانها هر یک در حدود
اختیارات خود در اجرای آن مشارکت
خواهند نمود مقصود از سایر وزارتخانها
چیست؟
خوب است این عبارت را توضیح دهند
تا درست تصریح شود مقصود کدام یک از
وزارتخانها است
رئیس - شور اول تمام شد
رأی گرفته میشود به شور ثانی آقایانیکه تصویب
میکند قیام فرمایند
(عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد پیشنهاد جمعی
از آقایان نمایندگان راجع بانشار
صورت مشروح مجلس مطرح است
پیش نهاد آقای قائم الملك قرائت
میشود
(شرح آتی خوانده شد)
مقام محترم ریاست مجلس شورای
ملی - بنده پیشنهاد میکنم که جلسه
ختم شود
رئیس آقای سر کشیک زاده
(اجازه)
سر کشیک زاده - بنده با این پیشنهاد
مخالفم
و بنظر بنده آقایان باید پیش از
اینجا در مجلس مشغول کار باشند ما دو ساعت
قبل از ظهر به مجلس می‌آئیم و یک ساعت قبل از
ظهر می‌خواهیم برویم ما که از ملت جقوق
میگیریم باید پیش از اینهار کار کنیم
رئیس - آقای قائم مقام الملك توضیحی
دارید؟
قائم مقام الملك - جمعی از آقایان خواهش
کردند که بنده این پیشنهاد را بکنم و
گمان هم نمیکردم چیزی در دستور هست
حالا که چیز دیگری باید مطرح بشود بنده
پیشنهاد خود را پس میگیرم
رئیس - خاطر آقایان هست که راجع
به طبع صورت مجلس نباشد اداره مباشرت
صورتی بنویسد و به عرض آقایان
برساند آن صورت حاضر است قرائت
میشود
آقای عظیمی
(اجازه)
عظیمی - بطوریکه بنده ضبط
کرده‌ام گویا بودجه در بار مقدم بر این
بود؟
رئیس - بلی صحیح است آقای
دولت آبادی
(اجازه)
دولت آبادی - بنده پیشنهاد میکنم بودجه
در بار بماند برای جلسه بعد
رئیس - بودجه در بار مطرح است
ولی آقای دولت آبادی پیشنهاد میفرمایند
که از دستور خارج شوند رای میگیریم
آقایانیکه تصویب میکنند قیام
فرمایند

(عده قلیلی برخواستند)
 رئیس - تصویب نشد. ماده واحده قرائت میشود.
 (باین مضمون خوانده شد)
 ماده واحده - مجلس شورای ملی به وزارت مالیه اجازه میدهد مبلغ چهارصد و هشت هزار تومان از بابت بودجه دربار سلطنتی و حقوق ولایت عهد و مبلغ چهارده هزار و هفتصد تومان از بابت بودجه کابینه سلطنتی بابت هذلسنه سیچان تیل هزار و سیصد و سه پیرداخت نماید.
 رئیس - آقای شیروانی.
 (اجازه)
 شیروانی - قبل از اینکه بنده باریض خودم شروع کنم خاطر آقایان را مستحضر میدارم که مخالفت باینکه لایحه دولت مستلزم با مخالفت ناخود دولت نیست.
 ممکن است مجلس یکی از لواحق دولت وارد کند در صورتی که کاملاً ناخود دولت موافق باشد بنده که باین لایحه مخالف هستم کاملاً با دولت موافقم و مخالفت بنده هیچ مربوط بدولت نیست و با اصل لایحه هم از نقطه نظری مخالفت ندارم ولی در طرزش یک مخالفتی دارم.
 اساساً باید آقایان تصدیق بفرمایند که دوره پنجم نسبت بدوره های قبل شاید یک اهمیت ذاتی داشته باشد. اولاً رجال درجه اول مملکت همه در این جا تشریف دارند یکی از رجال مبرز آقای تقی زاده هم بعد از چند سال تشریف آورده اند و فعلاً تشریف دارند و یک عده دیگر از مبرزین و کلاسه دوره قبل هم در این جا تشریف دارند و یک عده هم در خارج بودند و همیشه نقاد بودند به وضعیات اینجامستند من جمله خود بنده یکی از اشخاص بودم که همیشه بودجه های مملکتی اعتراض داشتم که شاید آقایان هم نوشته های بنده را دیده اند که هیچ وقت این طرز بودجه نویسی را بنده تصدیق نکرده ام ولی آن وقت چون در خارج بودم ترتیب اثری داده نمیشود این بودجه و تمام بودجه های دیگر را که مبینم در کمیسیون بودجه از همان بودجه هایی است که نه جمیع معلوم است و نه خرجش و بالاخره بطور صحیح معلوم نیست که از چه محل این پولها وصول میشود و نظرم هست یک روز خود آقای مخبر معترم کمیسیون این جا بناهایت شدت راجع بیکی از اقلام مالیات یعنی مالیات تصدیه که گرفته میشود دولت را تحت سؤال کشیدند و حق هم داشتند و بالاخره سال گذشته در نتیجه اخذ آن مالیات در اصفهان هفت نفر آدم کشته شد این بطور پول گرفته شده بود آن وقت نه تنها این بودجه (عرض

کردم اصولاً بنده باین بودجه مخالف نیستم بلکه یا طرز بودجه مخالفم) بلکه در قانون اساسی تصریح شده است نظارت مهم مجلس راجع مالیات و طرز گرفتن آن است و باید مجلس در مالیات خیلی دقت کند چون بنده مبینم کمیسیون بودجه یکی از دو اصل را گرفته . فقط همان صورت مخارج را نگاه میکند و در مقابل بیست و پنج بایست و چهار میلیون و کسری عوائد خرجهای تراشیده شده
 من جمله بودجه دربار سلطنتی یک کرور .
 آنوقت در مقابل بودجه معارف را هشتصد هزار تومان نوشته است یک مملکتی که بودجه معارفش هشتصد هزار تومان است بودجه لوکش یک کرور است
 اگر این بودجه ها را مقایسه کنیم با بودجه های ممالک سلطنتی دنیا این بودجه لوکش که بودجه سلطنتی باشد با بودجه معارف نخواهیم دید نصف فرق داشته باشد بلکه غالباً خمس بودجه های ممالک دنیا خرج معارف میشود (در اینجا شاید یک پنجاهم خرج معارف میشود)
 ما در همان اصل یازدهم قانون اساسی که قسم خورده ایم اساس سلطنت را حفظ کنیم نوشته شده در آخر قسم نامه که هیچ منظوری نداشته باشیم جز مصالح دولت و ملت ایران .
 این که یکی از اجزاء همان قسم است که خورده ایم .
 اصل هجدهم قانون اساسی میگوید تسویه امور مالیه جرح و تعدیل بودجه تعدیل در وضع مالیاتها ورود و قبول عوارض و فروعات هم چنان میزبهای جدید که از طرف دولت اقدام خواهد شد بتصویب مجلس خواهد بود
 بنده تحقیقات کامل کردم یک ثلث از مالیاتها اینکه در این مملکت گرفته میشود روح آقایان بطور رسمی از گرفتن آن اطلاع ندارد و بتصویب مجلس هم نرسیده است .
 مثلاً یکی از آن مالیاتها باج راه است که همه آقایان مسبقاً در بجه ترتیب باج راه میگیرند
 از قبیل حق المرتع اتومبیل تجدید تریاک که شش سال قانونش لغو شده و ما مدعی هستیم و قسم خورده ایم که ای قانون را حفظ کنیم و یکی از اصول این قانون این ماده است که ما باید مالیات وضع کنیم

در عوض هر کس دلش خواسته قانون وضع کرده و مالیات گرفته است حالا میگویند دوره های پیش مجلس ساکت بوده است نسبت باین مالیات ها در صورتیکه در هیچ پارلمان سابقه ندارد که سکوت مجلس باعث تصویب و رسمیت یک مالیاتی باشد
 خیلی خوب سکوت کردیم حالا که دیگر نباید سکوت کنیم
 من مبینم بعضی از اوقات از دولتها بعضی سؤالات شدید و تند و زننده میکنند راجع باین مالیاتها که بتصویب نرسیده و اخذ میشود .
 حالا اولش است اولین قلم بودجه است که بمجلس آمده و وظائف ماهم نظارت در بودجه است .
 بسم الله شروع کنیم اول مبینم این مالیاتها بچه عنوان و بچه ترتیب گرفته میشود بعد خرج برایش برتراشیم
 پولها را که قانون برای گرفتن آن وضع نکرده ایم رسمیت و قانونیت ندارد و پول نیست یک چیزی است مثل قلق که از مردم میگیرند
 ماده نوزده میگوید مجلس حق دارد برای اصلاح امور مالیاتی و تسهیل روابط حکومتی در تقسیم ایالات و ممالک ایران و تحدید حکومت ها پس از تصویب مجلس سناء اجسرای آراء مصوبه را از اولیای دولت بخواهد اصلاح امور مالیاتی
 بلی اصلاحاتی شده بنده خودم چند قلم یادداشت کرده بودم حالا مورد ندارد یک جادویست و پنجاه خروار جنس میگرده اند دویت خروارش را بخشیده اند آقای مقوم الملک تشریف دارند در اصفهان سه چهارم را بطور اینطور است یک ده پانصد خروار مالیات داشته جالاسی و شش خروار مالیات از آنجا میگیرند اینها اصلاحات امور مالیاتی است که دیده اند یک دهنی تواند پانصد خروار مالیات بدهد این را کی باید تشخیص بدهد که مثلاً آن چند خروار برای ده زیاد است باید کسر شود یا اینکه کم است باید زیاد شود ؟ این را باید مجلس تشخیص بدهد نه اینکه مثلاً پانصد خروار جنس را سی و شش خروار بگیرند و در عوض یک مالیات سنگینی سردوش مردم بگذارند و بالاخره نظارت در عایدات و بودجه های مملکتی از خصایص مجلس است که این قسمت در نظر گرفته نشده است .
 بنده شنیده ام که بودجه سه گذشته یک کسر خرجی پیدا کرده و متواتر آینه شنیده ام که خزانه داری مبلغ پنج میلیون و نیم بپانک مقروض شده و دو سال هم عوائد و اپردادی نداشته بنده هم جواب عرض

نفت جنوب را پیش گرفته اند در اصل بیست و پنجم قانون اساسی میگوید استقرض دولتی بهر عنوان که باشد خواه از داخله و خواه از خارجه باید با اطلاع مجلس شورای ملی باشد .
 رئیس بنده گمان میکنم این مذاکرات یک قدری از موضوع خارج است هر وقت بودجه مملکتی آمد این مذاکرات صحیح است حالا بسته برای مجلس است .
 شیروانی - هر قلم از بودجه مملکتی عبارت از دو ستون است یکی دخل و یکی خرج و ماهیج خرجها نمیتوانیم تصویب تصویب کنیم مگر اینکه دخلش معلوم باشد بنده میخواهم عرض کنم این پولهایی که در این مملکت گرفته میشود دخل نیست به موجب بعضی از اصول قوانین این پولها که در مقابل این خرجها را گذاشته اند غیر مشروع است بنده از آقای رئیس استعجازه میکنم که بچه نحو این راعرض کنم
 رئیس - ممکن است تقاضا کنید که این موضوع بماند وقتی بودجه کل آمد آن وقت بفرمائید .
 شیروانی - اگر آقایان این رأی را بدهند ممکن است بنده از حق خودم صرف نظر کنم حالا بنده تقاضا میکنم که این بودجه بماند بعد از آنکه عایدات مملکتی معلوم شد آنوقت فرق نمیکند چه این بودجه چه سایر بودجه ها یک مرتبه تکلیفش معین شود .
 رئیس باید بنویسید .
 شیروانی - مینویسیم و تقدیم میکنم
 رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)
 سر کشیک زاده بنده مخالفم .
 مخبر - اظهارات آقای شیروانی یک قسمت راجع بذکر عقاید خودشان بود . . .
 شیروانی - بنده اظهاراتم تمام نشده که جواب بدهید .
 مخبر حالا بنده جواب میدهم .
 بعد از آن که فرمایشی دارید مجدداً بفرمائید
 و یک قسمت هم راجع بعوائد بود و یک قسمت هم راجع بجزای لوکش و یکی هم مالیات های غیر قانونی و یکی هم چند ماده از قانون محاسبات عمومی را قرائت فرمودند که هیچکدام از اینها مربوط به این موضوع نبود
 بنده شنیده ام که بودجه سه گذشته یک کسر خرجی پیدا کرده و متواتر آینه شنیده ام که خزانه داری مبلغ پنج میلیون و نیم بپانک مقروض شده و دو سال هم عوائد و اپردادی نداشته بنده هم جواب عرض

کنم و اگر اعتراضی فرمودید بعد جواب عرض خواهم نمود ولی راجع بقسمت اخیر که فرمودید گویا در سال گذشته معادل پنج میلیون استقرض شده است و دو سال هم عوائد نفت جنوب را مساعدت گرفته اند بنده این قسمت را تکذیب میکنم، اینطور نیست .
 رئیس - پیش نهاد شاهزاده شیخ الرئیس قرائت میشود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 بنده پیش نهاد میکنم بماند برای موقع بودجه کل .
 رئیس - توضیحی دارید بفرمائید .
 شیخ الرئیس - این اشکالاتیکه آقای شیروانی و دیگران کردند علی ای حال تا اینکه بودجه کل نیامده این اشکالات هست و تا معلوم نشود جمع و خرج مملکتی چیست ما نمیتوانیم از روی اطمینان به چهار صد هزار تومان بیا یک کرور بیا یک تر یا بیشتر رأی بدهیم و تا بودجه کل نیامده و نمیدانیم کدامش ضروری تر و مهم تر است و باید کدام یک را مقدم و کدام یک را مؤخر بداریم گمان نمیکنم بتوانیم رأی بدهیم و در دوره های گذشته مکرر مذاکره شد که باید بودجه های جزویه مجلس بیاید تا نمایندگان از روی بصیرت و از روی قاعده علمی که بینند جمع برابر است با خرج و چه باید حذف شود و چه نشود رای بدهند حالا هم گمان میکنم این بودجه باید بماند تا بودجه کل به مجلس بیاید آنوقت اگر دیدیم هر کدام لازم تر است آنرا مقدم میداریم .
 رئیس رای میگیریم . . .
 سر کشیک زاده - بنده مخالفم .
 رئیس - بفرمائید .
 سر کشیک زاده - اولاً بنظر بنده این پیش نهاد آقای شیخ الرئیس رده شده است و بعلاوه ما نمیتوانیم هر روز یک دوازدهم تصویب کنیم که پولهایی بضرر مملکت داده شود بنا بر این بنده عقیده دارم که جزو دستور باشد و در آن مذاکره شود تا تکلیفش معلوم شود
 رئیس - آن که در دستور راجع به پیشنهاد آقای دولت آبادی بود که تقاضا کرده بودند از دستور خارج شود . رأی می گیریم باین پیشنهاد آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند .
 (عده قلیلی قیام نمودند .)
 رئیس - تصویب نشد .
 مخبر - اجازه میفرمائید توضیحی عرض کنم راجع بقسمت اخیر فرمایشات آقای شیروانی در خصوص مسئله دو سال عوائد نفت جنوب ده کرور که اینجا تکذیب کردم این را باید برای اطلاعشان عرض کنم که معادل ششصد و چهل هزار لیره از بانک بطور آوانس گرفته اند که رئیس کل مالیه صورت آنرا به کمیسیون داده

بقیه را بنده تکذیب کردم
 رئیس - آقای سر کشیک زاده (اجازه)
 سر کشیک زاده - بنده اجازه نخواستم
 رئیس - آقای دولت آبادی (اجازه)
 شیروانی - بنده عرضم تمام نشده
 رئیس - دوباره اجازه بگیری
 دولت آبادی - در این باب مذاکرات مفصل هست اینست که عقیده داشتم بر گردد به کمیسیون
 رئیس - آقای شیخ العراقین زاده (اجازه)
 شیخ العراقین زاده - بنده موافقم و تقاضای تجزیه میکنم، بودجه دربار دو قسم است یکی بودجه اعلیحضرت و یکی هم بودجه ولایت عهد عقیده دارم این دو قسمت باید تفکیک شود، کمیسیون بودجه با در نظر گرفتن عایدات مملکتی از پیشنهاد دولت یک مقدار از بودجه دربار کسر نموده و این مبلغ را پیش نهاد نموده و بقیه بنده این مبلغ کافست از برای دربار و مطابق با رأی که در کمیسیون بودجه داده شده بنا بر این تقاضا میکنم که بودجه دربار از بودجه ولایت عهد تجزیه شود و جدا جدا رأی گرفته شود
 رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس وقایع مقام پیشنهاد نموده اند جلسه ختم شود کسی مخالفت یا نه ؟ آقای طهرانی (اجازه)
 آقا شیخ محمد علی طهرانی - بعد از گذشتن نفت اولین جلسه که میخواهد بوظیفه خودش رفتار کند از جهت اهمیت همین جلسه است زیرا عمده کاری که مجلس دارد وضع قانون و نظر داشتن در بودجه است وضع قانون که هنوز نکرده حالا که بودجه آمده است ۵ دقیقه در آن صحبت میکنیم و بعد میگوئیم بماند برای جلسه دیگر و مکرر در اینجا یک موضوعی مطرح شده است و یک جلسه صرف آن شده است و وقت مملکت هم صرف آن موضوع شده و برای جلسه دیگر مانده و جلسه دیگر از دستور خارج شده و شاید تا ده جلسه دیگر هم جزء دستور نشده از قبیل قانون تأسیس بلدی که جزء دستور بود و رفت دیگر هنوز نیامده است به مجلس .
 این یک ماده واحده بیشتر نیست یا تصویب کنید یار کنید یا به کمیسیون بر گردد که تجدید نظر در آن کنند و باین ترتیب که یک بودجه را از این جلسه به جلسه دیگر بیندازیم چطور میتوانیم در عرض یک ماه دیگر تمام بودجه ها را از منظر بگذرانیم و رأی بدهیم از این جهت بنده مخالفم
 رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه)
 شیخ الرئیس - فراموش نشود راجع به بلیط نامایش که عایدیش یک قران یاد و قران که بجز عنایت و نامان است در جلسه معطل می

شویم ولی برای یک کرور دادن میفرمائید همین الان تصویب کنید ، خیر نباید اینطور بشود ما در مطلبی باین مهمی باید موافق و مخالف مذاکرات خودشان را بکنند و ملاحظه بکنند که باید یک کرور از مردمی بگیرند و به مردم ریگر بدهند و این عیب ندارد که مذاکره در آن قدری مفصل تر بشود ، خیلی کارها و لواحق کوچک تر از این هست که در مجلس سه و سه مجلس صرف آن شده ولی اگر عقیده دارند حالا رأی داده شود بسته بنظر اکثریت آقایان است
 بالاخره بنده چون عقیده دارم که بودجه کل باید بیاید و این بودجه هم حالا تمام نمی شود اینست که بنده برای انجام مقصودم پیشنهاد کردم . جلسه ختم شود در گریسته بنظر آقایان است مختارند رأی میدهند بدهند و اگر نمیخواهند رأی ندهند .
 رئیس - آقایانی که به ختم جلسه رأی میدهند قیام فرمایند .
 (اغلب نمایندگان قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد . جلسه آتی روز سه شنبه دستور اول بودجه دربار سلطنتی ثانیاً پیشنهاد آقای آقا میرزا بدالله خان راجع بعشکاکندن چمن کمال آباد ثالثاً لایحه علامت صنعتی راجعاً صورت مشروح مجلس . آقای سر کشیک زاده (اجازه)
 سر کشیک زاده - بنده عرضی نداشتم فقط میخواستم تقاضا کنم که بودجه سلطنتی در اول جلسه آتی باشد .
 رئیس - آقای عدل الملک (اجازه)
 عدل الملک - بنده میخواستم عرض کنم قانون استخدام اعضاء داخلی مجلس تنظیم شده بود و متوقع بودند که یک تکیه گاهی برای محافظه و ترقی خودشان داشته باشند و مدتی است متروک مانده است میخواستم سؤال کنم تا بحال گویا مانده و برای چه بجریان نمی افتد
 رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس عضو کمیسیون هستند باید جواب بدهند
 شیخ الرئیس - عرض کنم کمیسیون اول هفته یک روز تشکیل میشد بعد آقای رئیس دستور فرمودند که هفته دو جلسه مرتباً تشکیل شود و به همین ترتیب رفتار شد و تقریباً بیست و هشت یاسی ماده اش گذشته است و یک قسمت منتظر نظریات دولت بودیم و آقای ذکاء الملک قرار گذاشتند بکمیسیون حاضر شوند و قراری بدهند و کمیسیون هیچ کوتاهی نکرده است و امیدواریم تا چند روز دیگر تهیه بشود .
 رئیس - (خطاب بعد الملک) مقصودتان کدام قانون هست؟ قانون استخدام کشوری است ؟
 عدل الملک - بلی

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)
 طهرانی - بنده عرضی ندارم
 رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)
 ضیاء الواعظین - بنده می خواستم سؤال کنم که بقیه راپورت کمیسیون نفت چطور است که هنوز طبع و توزیع نشده .
 رئیس - دو ماده ماند . است که هنوز از طرف دولت راپورت آن داده نشده .
 ضیاء الواعظین - بنده پیشنهاد می کنم که اگر راپورت آن داده شد جزو دستور جلسه آتی بشود
 رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
 سهام السلطان - مواد امتیاز نفت خامه یافته و دو ماده که از طرف مجلس بکمیسیون مراجعه شده بود در کمیسیون برای اصلاح آن یک نظری امتیاز کرده اند و علت تعویق آن این است که چون نماینده کمیانی حاضر نبود تلگراف کرده اند و جواب خواسته اند البته پس از رسیدن جواب راپورت آن به مجلس تقدیم خواهد شد .
 رئیس - آقای داور (اجازه)
 داور - چندین قبل پیشنهادی از طرف عده از نمایندگان راجع بصنایع مستقره تقدیم شد نمایندگان چه شده است که در کمیسیون یا شعبه متروک مانده است خواستم تقاضا کنم از طرف مقام ریاست در این خصوص تذکری داده شود
 موضوع دیگر که میخواستم عرض کنم راجع باده پنج قانون الصاق تبر بلیط نمایشگاهها است که جزو دستور امروز بود اگر مانعی نباشد جزو دستور آتی معین شود
 رئیس - مقصود بنده هم همان بلیط نمایشگاه بود اشتباه عرض کردم علامت صنعتی .
 آقای حاج عزالمالک (اجازه)
 حاج عزالمالک - چون رفع اشتباه شد عرضی ندارم
 رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
 آقا سید یعقوب - خواستم از این اشتباه استفاده کرده باشم تقاضا میکنم لایحه پوست بره اگر آقایان موافقت بفرمایند جزو دستور جلسه آتی گذارده شود .
 رئیس - در صورتیکه تمام شده باشد جزو دستور گذارده میشود
 آقای عدل الملک (اجازه)

عدل الملك - عرض کنم گویا از تربیت
عرض بنده اشتباهی رو داد و خوشوقت
شدم که از قضیه دیگری هم که علاقمند
بودیم شاهزاده شیخ رئیس اطلاعاتی
دادند ولی توضیحا عرض میکنم که نظر
بنده راجع بقانون استخدام مستخدمین
داخلی مجلس بود و تصور میکنم مرجع
سؤال بنده هم خود آقای رئیس مجلس
بوده اند .

رئیس - بلی این قانون بنا بود مراجعه
شود بکمیسیون نظامنامه ولی صلاح دیده
شد قبل در هیئت رئیسه هم مطالعاتی بشود
شور اولش هم در هیئت رئیسه تمام شده
است شور دومش هم شروع شده انشاءالله
در ظرف همین هفته تمام شده مراجعه می
شود بکمیسیون که خودتان هم در آن
کمیسیون تشریف دارید
آقای داور

(اجازه)

داور - بنده خیلی متأسفم از اینکه
وقتی در مجلس این عرض را میکنم که
يك عده از آقایان نمایندگان رفته اند و
وقت هم تنگ است .

عرض بنده راجع است بقضیه گاو
میری بنابر اطلاعی که بنده رسیده است
و در روزنامه هم دیده ام این مرض با شدت
فوق العاده در اطراف قسمت زیادی از نقاط
ایران پیدا شده حتی در بعضی از نقاط اطلاع
دارم کسیکه پنجاه و يك گاو داشته چهل
ونه گاو آن مرده اند و از طرف انستیتو
پاستور هم يك مذاکراتی داده شده ولی
باید از طرف مجلس بدولت يك تذکری
داده شود که هر چه زودتر از هر جا و هر
طرف که ممکن است يك اعتباری تقاضا
کنند و يك وسائلی در اسرع اوقات فراهم
کنند که شاید بتوانند از این قضیه جلو
گیری کنند والا طولی نخواهد کشید که
گروورها از گاوها تلف میشوند و مقدار
زیادی هم صدمه خورده و با کمال تأسف
ما این جا در مسائل جزئی صحبت می
کنیم .

رئیس - اگر مخالفی نداشته باشد به
دولت تذکر داده میشود

(جمعی از نمایندگان -

صحیح است)

(مجلس يك ربع ساعت بعد از ظهر

ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی -
مؤتمن الملك

جلسه پنجاه و سوم

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه دهم برج سنبله

۱۳۰۳ برابر دوم صفر المظفر

۱۳۴۳

در مجلس ۳ ساعت قبل از ظهر

بریامت آقای مؤتمن الملك

تشکیل گردید